

Editat amb la col·laboració de:

Primera edició: desembre del 2008

Edita:

Cossetània Edicions

C/ Violeta, 6 – 43899 Valls

Tel. 977 60 25 91 – Fax 977 61 43 57

cossetania@cossetania.com

www.cossetania.com

No Jubilem la Memòria

Plaça de les Arenes, s/n – 43775 Marçà

Disseny i composició: Imatge-9, SL

Impressió: ●●●●●●●●

ISBN: 978-84-9791-433-8

Dipòsit legal: ●●●●●●●●

ÍNDEX

INTRODUCCIÓ.....	9
ELS INICIS	12
Els pobles del Priorat	12
Les Brigades Internacionals.....	18
ELS PREPARATIUS	22
El fons Harry Randall	22
Els brigadistes entre nosaltres	24
Espais	26
El dia a dia	34
Festes	44
La festa tràgica	50
Les conferències dels activistes.....	54
El Congrés de les Nacionalitats i la Conferència dels Activistes	58
PERSONATGES.....	68
Milton Wolff.....	68
John Cookson.....	70
Andrew Flanagan	72
Jawaharlal Nehru	76
LA BATALLA DE L'EBRE.....	78
La rereguarda	78
<i>Els hospitals del Priorat</i>	78
ELS RECORDS.....	92
De retorn a l'Ebre.....	92
<i>El comiat i Robert Capa</i>	92
<i>Les commemoracions i homenatges</i>	92
COMENTARIS ADDICIONALS A LES FOTOS	101

INDEX

INTRODUCTION.....	9
CONTEXT	12
The villages of the Priorat.....	12
The Internacional Brigades.....	18
THE PREPARATIONS	22
The Harry Randall collection.....	22
The brigaders in our midst.....	24
Locations.....	26
Daily life in the Brigades	34
The tragic fiesta	44
La festa tràgica	50
The activists' conferences	54
The Congress of Nations and the Activists' Conference	58
PERSONALITIES.....	68
Milton Wolff	68
John Cookson.....	70
Andrew Flanagan	72
Jawaharlal Nehru.....	76
THE BATTLE OF THE EBRO	78
The rearguard.....	78
<i>The hospitals of the Priorat</i>	78
REMEMBRANCE.....	92
Return to the Ebro	92
<i>The farewell and Robert Capa</i>	92
<i>Commemorations and tributes</i>	92
ADDITIONAL COMMENTS ON THE PHOTOGRAPHS	101

INTRODUCCIÓ

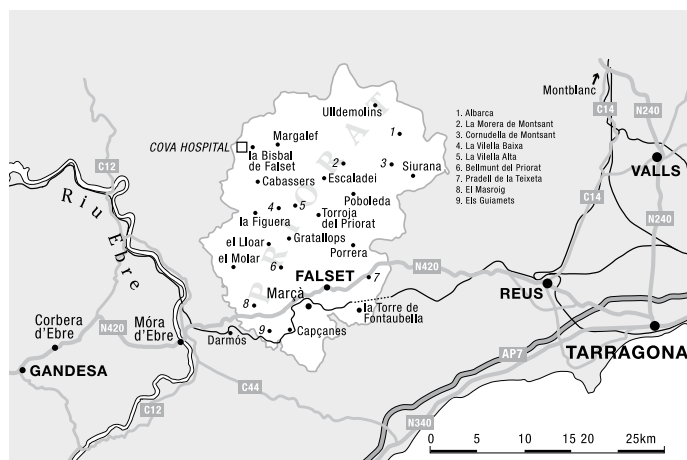
La Guerra Civil dels anys 1936-1939 és l'esdeveniment més important de la història contemporània de les nostres terres. L'aixecament dels militars insurrectes contra la República legalment constituïda provocà un conflicte que dividí Espanya en dos bàndols. La Guerra Civil esdevingué un conflicte d'abast internacional i fou el preludi del gran enfrontament entre el feixisme i les democràcies a la Segona Guerra Mundial. La conseqüència fou la mort de molts civils i militars, i l'exili de més de mig milió de persones, per acabar generant una llarga dictadura de gairebé quaranta anys de durada.

Durant la primavera de 1938 l'Exèrcit republicà es va asentar en diferents indrets de la comarca del Priorat per tal de refer-se del greu estat físic i psicològic després de l'ensulsiada del front d'Aragó. Des d'aquest moment van començar els preparatius militars de l'Exèrcit de l'Ebre, que van culminar en l'última ofensiva ambiciosa de la República - la batalla de l'Ebre. És en aquest període de respir que se centren aquest llibre i l'exposició, *Preludi de l'última batalla: les Brigades Internacionals al Priorat*, que reflecteixen els moments d'esbarjo i tranquil·litat quan els soldats s'aproximaven a la gent dels pobles i aprofitaven fins a l'últim glop de vida.

INTRODUCTION

The civil war of 1936-39 is the most important event in Spanish contemporary history. The military uprising against the legally elected Republican government provoked a struggle that divided Spain in two. The war soon became an international conflict that was the prelude to the great confrontation between fascism and the democracies in the Second World War. It resulted in the death of many soldiers and civilians, and the exile of more than half a million people, ushering in a dictatorship that lasted almost forty years.

During the spring of 1938, the Republican army was stationed in different locations within the Priorat region to recover, both mentally and physically, after the terrible retreat from the Aragon front. From then on, military preparations were set in motion to form the Army of the Ebro, culminating in the Republic's last ambitious offensive - the Battle of the Ebro. It is this period of respite from the front lines that is covered by this book and by the exhibition, *Prelude to the Last Battle: The International Brigades in the Priorat, 1938*, a collection of photographs that illustrate the times of recreation and tranquillity when the soldiers were closer to the people of the villages and could find moments to enjoy life again.

A part de breus períodes de maniobres o estades més a prop del front, els soldats d'aquestes Brigades "Internacionals" o "Mixtes" van estar estacionats a la zona fins que el 24 de juliol va arribar l'ordre de partir. Els batallons de parla anglesa, junt amb els llatinoamericans i els cubans, s'estaven amb la XV Brigada a prop de Marçà. Els batallons majoritàriament de parla alemanya formaven part de la XI Brigada, no gaire lluny de Falset, i els eslaus de la XIII Brigada tenien el campament a prop de Pradell. Els voluntaris estrangers que van sobreviure constituïen només un terç del nombre de soldats d'aquestes tres Brigades Mixtes de la 35 Divisió.

La nova ofensiva va començar a primera hora del dia 25 de juliol de 1938 quan les tropes republicanes van creuar el riu Ebre. A finals de setembre, després de dos mesos de forts combats, el govern republicà va ordenar la retirada dels voluntaris estrangers. Mentre la batalla continuava, les Brigades Internacionals van retornar al Priorat en espera de la repatriació. Abans de marxar d'aquesta zona Robert Capa les va fotografiar durant la seva última desfílada militar.

La majoria de les imatges que es poden veure al llibre les va recollir No Jubilem la Memòria amb l'objectiu de preparar una exposició itinerant que es va inaugurar el 2007. No Jubilem la Memòria és una associació cultural amb seu a

Apart from brief periods on manoeuvres or closer to the front, the soldiers of three 'International' or 'Mixed Brigades' were stationed in this area until orders were given to leave on 24 July. The English speaking battalions, together with Latin Americans and Cubans were with the XV Brigade near Marçà. The mainly German speaking battalions of the XI Brigade were not far from Falset, and the Slavs of the XIII Brigade camped near Pradell. The foreign volunteers made up only around a third of the numbers in these three 'Mixed Brigades' of the 35th Division.

The new offensive began in the early hours of 25 July 1938 when the Republican troops crossed the river Ebro. In late September, after many weeks of intense fighting, the Republican government ordered the withdrawal of foreign volunteers. Whilst the battle continued, the International Brigades returned to the Priorat to await the repatriation of the foreign contingent. Before leaving the area, they were photographed by Robert Capa during their last military parade.

The majority of the images in this book were collected by NO JUBILEM LA MEMÒRIA for a travelling exhibition, first shown in 2007. No Jubilem La Memòria is a cultural association based in Marçà, founded in 2003 with the aim of recovering the memory and the historical events of the Second Republic

Marçà creada l'any 2003 amb l'objectiu de recuperar els fets històrics i la memòria del període de la Segona República i la Guerra Civil espanyola (1931-1939) a la comarca del Priorat. Per tal d'assolir els objectius, l'associació fa diverses activitats i projectes. Una d'elles és la recerca de material per al seu arxiu on trobem entrevistes enregistrades, documents i fotografies. També realitza documentals i organitza conferències, homenatges i unes jornades anuals cada mes de novembre.

Algunes d'aquestes activitats i projectes s'han dut a terme amb la col·laboració d'altres entitats culturals i ajuntaments del Priorat. Hi han participat veterans, les seves famílies, historiadors locals i gent jove que han tingut l'oportunitat de trobar-se, intercanviar vivències i recerques i formar nous lligams. Tot forma part d'un procés que té com a objectiu final conèixer i comprendre millor la nostra història.

Dra. Angela Jackson

Presidenta de No Jubilem la Memòria

amb el comitè editorial de NJLM:

Isabel Gayà

Josep Munté

Josep M. Pons i Altés

Rachel Ritchie

Albert Sabaté Rull

and the Spanish Civil War (1931-1939) in the Priorat. To achieve these objectives, the association carries out various different activities and projects, including the collection of material for an archive of recorded interviews, documents and photographs, the production of documentaries and the organisation of conferences, commemorations and an annual event each November.

Some of these activities and projects have been carried out in collaboration with other cultural organisations and town halls in the area. Veterans, their families, local historians and young people taking part have been able to take advantage of the opportunity to meet each other, exchange experiences and research information, and to form new friendships. This is all part of the process leading to the final aim of learning and understanding more about our history.

Dr Angela Jackson

President of No Jubilem La Memòria

and the editorial committee of NJLM:

Isabel Gayà

Josep Munté

Josep M. Pons i Altés

Rachel Ritchie

Albert Sabaté Rull

Els inicis

ELS POBLES DEL PRIORAT

Les poblacions del Priorat als anys trenta del segle XX es trobaven en un estat deplorable, com la major part del món rural del moment a l'Estat espanyol: no hi havia canalització del clavegueram i l'aigua potable, els carrers estaven en mal estat, etc. La seva economia es basava en l'agricultura, sobretot dels productes de la vinya, una activitat que, des de la crisi de la fil·loxera al final del segle XIX, encara no s'havia recuperat.

Context

THE VILLAGES OF THE PRIORAT

In the nineteen thirties, the villages of the Priorat were in a deplorable state, as were the majority of rural communities within Spain at the time: there was no adequate system for the supply of drinking water or waste disposal, the streets were in a poor condition, etc. The economy was based on agriculture, mainly on the produce from vines, though production had still not recovered from the crisis caused by the disease 'filoxera' at the end of the nineteenth century.

*La Plaça Vella de Falset abans de la guerra.
The Old Square in Falset before the civil war.*

LES BRIGADES INTERNACIONALS

La Guerra Civil, quan Franco va decidir transportar l'Exèrcit d'Àfrica per l'estret de Gibraltar amb els avions alemanys i italians, passà de ser un intent de rebel·lió militar de dretes a un conflicte amb implicacions internacionals. Els antifeixistes de tot el món veieren en la guerra d'Espanya un camp de batalla crucial on intentar aturar l'onada del feixisme que s'estenia per Europa. Les Brigades Internacionals estaven formades, en els seus inicis, per voluntaris de 53 països que van venir a Espanya a lluitar per la República. Com a resultat de la política de no-intervenció de Gran Bretanya i França, molts voluntaris van haver de creuar els Pirineus caminant, emparats per la foscor de la nit, per unir-se a les Brigades. Les Brigades Internacionals van ser reclutades i organitzades per la Internacional Comunista, tot i que molts dels voluntaris no eren membres del Partit Comunista. Alguns dels brigadistes eren escriptors i intel·lectuals, encara que la majoria eren de classe treballadora. A mesura que avançava la guerra, s'incrementà el nombre de soldats espanyols destinats a les Brigades amb els «internacionals». Les Brigades tingueren un paper clau en la defensa de Madrid, a les campanyes d'Aragó i Terol i, finalment, a la batalla de l'Ebre. De tota manera, van ser més importants com a símbol del suport internacional en la lluita contra el feixisme que pel seu impacte militar. No es coneix exactament el nombre de voluntaris estrangers a les Brigades, però algunes estimacions recents donen una xifra d'uns 35.000.

THE INTERNATIONAL BRIGADES

The International Brigades initially consisted of volunteers from approximately fifty three countries who came to Spain to fight for the Republic. The civil war had escalated from an attempted right-wing military rebellion to a conflict with international implications when Franco transported the Army of Africa across the Straits of Gibraltar in German and Italian aircraft. Anti-fascists from all over the world therefore saw the war in Spain as a crucial battleground in the struggle to stem the tide of fascism spreading across Europe. As a result of the policy of non-intervention introduced by the governments of Britain and France, many volunteers had to walk across the Pyrenees under cover of darkness to join the Brigades.

The International Brigades were recruited and organised by the Communist International, though many volunteers were not members of the Communist Party. Some of the Brigaders were writers and intellectuals, but the majority were working class. As the war progressed, Spanish soldiers were increasingly included in the Brigades alongside the 'Internationals'. The Brigades played an important role in the defence of Madrid, in the campaigns in Aragon, at Teruel, and finally in the Battle of the Ebro. But the significance of the Brigades was often greater as a symbol of international support in the fight against fascism, rather than for their military impact. Exact numbers of foreign volunteers in the Brigades are not known, but recent estimates give a figure of around 35,000.

Comentaris addicionals a les fotos

Josep Munté i Mateu

P. 27. OFICIALS DE LA XV BRIGADA EN L'ADÉLI A CÓPIC, MARÇA, 1938.

L'acte fou realitzat al Molí Paperer, edifici situat a la carretera Marçà-la Torre de Fontaubella. Vladimir Cóplic apareix somrient al centre de la fotografia amb la mà dreta sobre el cinturó i està acompanyat, a la dreta, pel comissari polític de la Brigada, John Gates, amb corbata negra. A l'esquerra apareix el substitut de Cóplic, i nou cap de la Brigada, el comandant asturià José Antonio Valledor Alvarez. Darrera Cóplic i Gates, vestit de negre, sorgeix la figura del capità Malcolm Dunbar, cap d'Estat Major.

P. 31. DIPÒSIT D'ARMAMENT ANTITANCS, JUNY DE 1938.

L'atac de l'Ebre és imminent. La breu obertura de la frontera francesa permet la recepció de material bèl·lic per l'exèrcit de la República. Dipòsit de munició de la XV Brigada: darrere els dos ribells i el gerro d'aigua, apareixen dues caixes de munició amb granades de morter, tal com indica el rètol 'Morteros' que apareix inscrit en una de les caixes. Hi ha més munició apilada i embolcallada en un tendal vora la porta. La dotació de l'arma antitancs està fotografiada relaxada al voltant de la seva peça, un canó 'Maklen', model 1917 de 37 mm fornit per l'URSS en una de les múltiples compres efectuades pel govern de la Segona República.

P.32. ARMERIA DE LA XV BRIGADA INTERNACIONAL, MARÇA.

Treballs a l'Armeria de la XV Brigada amb el fuster donant els últims retocs amb el ribot. Sota les escales es percep una caixa de fusta, es tracta de l'embalatge de la munició soviètica de calibre 7,62 x 54 mm.

P. 35. 'CAP AL CIM', JULIOL DE 1938.

Dins d'una torrentera, escassament protegits per dos avellaners jovecells, combatents de la XV Brigada efec-

Additional Comments on the Photographs

Josep Munté i Mateu

P. 27. OFFICIALS OF THE XV BRIGADE DURING THE FAREWELL TO CÓPIC, MARÇA, 1938.

This event took place at the Paper Mill on the road between Marçà-La Torre de Fontaubella. Vladimir Cóplic is shown in the centre of the photograph, smiling, with his right hand on his belt. On his right is the political commissar of the Brigade, John Gates, wearing a black tie. On his left is his replacement, the new commander of the Brigade, the Asturian, José Antonio Valledor Alvarez. Behind Cóplic and Gates, dressed in black, is Captain Malcolm Dunbar, Chief of Head Quarters Staff.

P. 31. ARMOURY AND ANTI-TANK GUN, JUNE 1938.

The Ebro offensive is imminent. The brief opening of the French frontier has meant that the Republican Army has been able to receive armaments. In the photograph, behind the two water containers and the jug, are two boxes of shells for mortars, indicated by the word 'Morteros', written on one of the boxes. More munitions are piled up under a tarpaulin near the door. The anti-tank personnel are shown with their gun, a 1917 'Maklen', 37 mm, provided by the USSR, one of many purchases made by the Republican government.

P. 32. XV INTERNATIONAL BRIGADE ARMOURY, MARÇA.

The carpenter is shown working with a plane. At the bottom of the stairs is a wooden box of the type used for packing Soviet munitions, calibre 7.62 x 54 mm.

P. 35. 'OVER THE TOP', JULY 1938.

In a gully, making use of the slight cover offered by two young hazel bushes, soldiers of the XV Brigade practise

tuen maniobres ofensives, exercicis tàctics previs a un imminent atac al front de l'Ebre. El fet que no disposen ni de camises ni de corretjam indica que es tracta d'una posada en escena davant el fotògraf. Les armes que utilitzen són les majoritàries i més nombroses de la 35 Divisió Internacional. Es tracta del fusell de repetició manual de procedència soviètica, sistema Mosin-nagant, model 1891/1930 de calibre 7,62 x 54 mm, que disposava d'una longitud de 123 cm, un pes de 3.890 grams i un abast de 2.000 metres. Una arma de disseny arcaic però robust i fiable.

P. 51. A LA FESTA DEL BATALLÓ BRITÀNIC, 18 DE JULIOL DE 1938.

Concurs de pràctica i foc de metralladora. Es veu en detall la posició del tirador: de bocaterrosa i ajustant el sistema de punteria. Al seu costat està el carregador i ajudant-se amb la caixa de munició al seu davant, tensa la cinta d'alimentació tèxtil de 250 cartutxos per a aconseguir un funcionament òptim de l'arma de foc. L'arma presenta la seva silueta inconfusible muntada sobre rodes (Sokolov). És la metralladora de fabricació soviètica, Màxim, model 1910, calibre 7,62 mm. Tot i ser d'una factura antiquada va resultar una arma automàtica d'enorme fiabilitat, aconseguia mantenir-se en foc sota les més dures condicions i adversitats meteorològiques; refrigerada per aigua, disposava d'un pes total de 49,9 kg, un abast efectiu de 800 metres, una cadència de tir de 550 trets per minut i una velocitat inicial de sortida del projectil de 863 metres per segon.

P. 59. CONGRÉS DELS ACTIVISTES, FALSET, JULIOL DE 1938.

Davant de la mirada ingènua de les noies, apareixen els alts càrrecs de les Brigades Internacionals. D'esquerra a dreta: John Gates, comissari polític de la XV Brigada; José María Sastre, comissari polític de la 35 Divisió. Al centre, amb la seva típica boina, André Marty, màxim responsable i cap suprem de les Brigades Internacionals. Els dos personatges següents no han pogut ésser identificats. I, finalment, a l'extrem dret, vora l'arbre, Luigi Longo (Gallo), comissari inspector de les Brigades.

offensive manoeuvres during tactical exercises in preparation for the imminent attack on the Ebro front. The fact that they are not wearing shirts or belt kit indicates that the scene was arranged for the photographer. The rifles they are using are the most common type of weapon used by the 35th International Division, namely, the manual repeating 'Mosin-nagant' from the Soviet Union, 1891/1930 model, calibre 7.62 x 54 mm, length 123 cm, weight 3890 grams and with a range of 2000 metres. Although the design of the gun was old, it was usually robust and reliable.

P. 50. AT THE BRITISH BATTALION FIESTA, MARÇA, JULY 1938, MACHINE GUN COMPETITION.

The position of the man firing the gun is seen in detail; lying down and adjusting the sights. At his side to help is the loader, with the box of bullets in front of him. The textile feed belt of 250 cartridges has to be tensed to allow optimum function of the firearm. The weapon has a distinctive shape, and is mounted on wheels (Sokolov). It is the Soviet-made Maxim machine gun, 1910 model, calibre 7.62 mm. Despite being such an old model, it was an automatic weapon of great reliability, and could be kept firing under the most difficult conditions and in adverse weather. Water cooled, it had a total weight of 49.9 kg, a range of 800 metres. It could fire 550 shots per minute, each with an initial velocity of 863 metres a second.

P. 59. ACTIVISTS' CONGRESS, FALSET, JULY 1938.

Along with the smiling girls, the photograph shows the important officials of the International Brigades. From left to right: John Gates, the Political Commissar of the XV Brigade; José María Sastre, Political Commissar of the 35th Division. In the centre, wearing his customary beret, is André Marty, Commander in Chief of the International Brigades. So far, it has not been possible to identify the two people next to him, but on the extreme right, next to the tree, is Luigi Longo (Gallo), General Commissar of the International Brigades.